

VỀ ĐỐI THOẠI CHIẾN LƯỢC VÀ KINH TẾ TRUNG - MỸ LẦN THỨ

NGUYỄN HUY HOÀNG
Đại học Quốc gia Hà Nội

Trung Quốc và Mỹ đang thiết lập và vận hành đa dạng, đan xen nhiều cơ chế hợp tác. Ngoài kênh hợp tác, giao lưu giữa Chính phủ với Chính phủ, hai nước đang triển khai khá toàn diện hợp tác, giao lưu qua nhiều kênh khác. Theo thống kê của Trung Quốc, đến thời điểm này Trung Quốc và Mỹ đã thiết lập hơn 90 cơ chế hợp tác cấp chính phủ⁽¹⁾, trong đó Đối thoại Chiến lược và Kinh tế Trung - Mỹ (sau xin viết tắt là Đối thoại) là cơ chế ở cấp cao nhất, liên quan tới nhiều bộ ngành nhất⁽²⁾. Bài viết khái quát, đánh giá kết quả Đối thoại lần thứ 7 và Tham vấn cấp cao giao lưu nhân văn Trung - Mỹ (sau viết tắt là Tham vấn) lần thứ 6, đưa ra nhận định về xu hướng quan hệ Trung - Mỹ thời gian tới và một số hàm ý đối với Việt Nam.

1. Bối cảnh

Đối thoại lần thứ 7 và Tham vấn lần thứ 6 diễn ra từ ngày 23-24/6/2015 tại Washington (Mỹ). Đặc phái viên Chủ tịch nước Trung Quốc Tập Cận Bình - Ủy viên Quốc vụ Trung Quốc Dương Khiết Trì và Phó Thủ tướng Trung Quốc Ôn Dương cùng Đặc phái viên của Tổng thống Mỹ Obama - Ngoại trưởng Mỹ John Kerry và

Bộ trưởng Tài chính Mỹ Jacob Lew đồng chủ trì Đối thoại lần thứ 7. Phó Thủ tướng Trung Quốc Lưu Diên Đông và Ngoại trưởng Mỹ John Kerry đồng chủ trì Tham vấn lần thứ 6. Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden đã tham dự và phát biểu tại lễ khai mạc Đối thoại và Tham vấn. Chiều 24/6, Tổng thống Mỹ Obama đã gặp gỡ thành viên chủ chốt của đoàn Trung Quốc dự Đối thoại và Tham vấn. Trước đó, ngày 22/6, Thứ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Trương Nghiệp Toại và Thứ trưởng Ngoại giao Mỹ Antony Blinken đồng chủ trì Đối thoại An ninh chiến lược Trung - Mỹ lần thứ 5. Hơn 500 đại biểu chính thức thuộc các bộ ngành liên quan của Trung Quốc và Mỹ đã tham dự vòng Đối thoại và Tham vấn này. Đoàn đại biểu Trung Quốc gồm hơn 400 người, trong đó có 13 quan chức hàm Bộ trưởng, 40 quan chức cấp ngang bộ.

Đối thoại và Tham vấn Trung - Mỹ lần này diễn ra trong bối cảnh quốc tế biến động mạnh với sự xuất hiện nhiều điểm nóng và sự gia tăng các vấn đề toàn cầu như cuộc khủng hoảng Ukraine, Nhà nước Hồi giáo tự xưng IS, Trung Quốc hung hăng tại Biển Đông v.v... Trung Quốc đang trong "trạng thái bình thường mới"⁽³⁾, thúc đẩy toàn diện, sâu sắc cải cách mở cửa.

inh hình kinh tế - xã hội Trung Quốc tiếp tục xuất hiện và nổi cộm nhiều mâu thuẫn và vấn đề: mối quan hệ giữa Nhà nước và thị trường, tăng trưởng và ổn định, phát triển kinh tế và đảm bảo dân sinh; khoảng cách giàu nghèo, chênh lệch giữa thành thị và nông thôn, giữa các vùng miền (miền Đông - miền Tây...); sự nổi lên của "ba thế lực" chủ nghĩa khủng bố, chủ nghĩa ly khai, chủ nghĩa cực đoan; phong trào đòi làm chủ ở Hồng Kông và ảnh hưởng của nó tới đại lục, Ma Cao, Đài Loan; cuộc chiến chống tham nhũng và nguy cơ mâu thuẫn nội bộ, can thiệp từ bên ngoài; tham vọng vươn thành siêu cường và dự luận chống Trung Quốc" v.v... Mỹ bước vào giai đoạn bầu cử Tổng thống, thực lực của Mỹ suy giảm tương đối. Quan hệ Trung - Mỹ vận động, hợp tác trong mâu thuẫn và nghi ngờ. Hai nước đang tập trung chuẩn bị cho chuyến thăm Mỹ dự kiến tháng 9 của Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình.

2. Nội dung và kết quả

Đối thoại lần này tập trung thảo luận cơ hội và thách thức chung đặt ra cho hai nước, lợi ích kinh tế và chiến lược ngắn hạn và dài hạn của hai nước trong phạm vi song phương, khu vực và toàn cầu. Tham vấn cấp cao giao lưu nhân văn thảo luận các biện pháp thúc đẩy quan hệ và giao lưu giữa nhân dân hai nước trong các lĩnh vực giáo dục, văn hóa, khoa học kỹ thuật, các vấn đề liên quan tới thể thao, phụ nữ và y tế.

Đối thoại chiến lược trong khuôn khổ Đối thoại lần thứ 7 đạt được 127 điều khoản trên 9 lĩnh vực hợp tác: (1) Tăng cường hợp tác song phương (22 điều); (2) Ứng phó các thách thức mang tính khu vực

và toàn cầu (16 điều); (3) Hợp tác biến đổi khí hậu và năng lượng (30 điều); (4) Hợp tác bảo vệ môi trường (14 điều); (5) Hợp tác hải dương (12 điều); (6) Hợp tác y tế (6 điều); (7) Hợp tác khoa học kỹ thuật và nông nghiệp (6 điều); (8) Hợp tác địa phương (4 điều); (9) Đối thoại năng lượng, môi trường, khoa học kỹ thuật song phương (17 điều)⁽⁴⁾.

Đối thoại kinh tế đạt được hơn 70 điều khoản trên 4 lĩnh vực hợp tác lớn: (1) Tăng cường hợp tác chính sách kinh tế; (2) Thúc đẩy thương mại và đầu tư mở cửa; (3) Duy trì ổn định và cải cách tài chính; (4) Nâng cao hợp tác toàn cầu và quy tắc quốc tế. Hai bên cũng thống nhất một bản Phụ lục về "Sắp xếp mang tính cơ chế" chi rõ "Hai bên cam kết sẽ tiếp tục thông qua một loạt các đối thoại và cơ chế khác để triển khai hợp tác kinh tế, tăng cường quan hệ song phương, thúc đẩy phát triển kinh tế toàn cầu và 28 lĩnh vực hợp tác song phương"⁽⁵⁾.

Tham vấn lần thứ 6 đạt được 119 điều khoản trên 7 lĩnh vực: (1) Giáo dục (43 điều trong 5 hạng mục hợp tác); (2) Khoa học kỹ thuật (13 điều); (3) Văn hóa (21 điều); (4) Y tế (11 điều trong 4 hạng mục); (5) Thể thao (20 điều trong 7 hạng mục); (6) Phụ nữ (4 điều); (7) Thanh niên (7 điều trong 4 hạng mục)⁽⁶⁾.

Đối thoại và Tham vấn Trung - Mỹ lần này nổi bật một số điểm:

Thứ nhất, đàm phán danh mục hạn chế đầu tư của Hiệp định đầu tư song phương Trung - Mỹ (BIT) có thể đạt bước đột phá mới. Đàm phán BIT hiện được coi là hạng mục quan trọng nhất trong quan hệ kinh tế - thương mại song phương hai nước. Độ dài ngắn của danh mục hạn chế đầu tư của

BIT vô cùng quan trọng. Cụ thể, việc Trung Quốc đưa ra một danh mục hạn chế đầu tư từ Mỹ ngắn gọn và chất lượng sẽ đẩy nhanh tiến trình đàm phán, tiếp thêm năng lượng cho giới kinh doanh Mỹ, thúc đẩy sự phát triển thương mại song phương Trung - Mỹ. Đồng thời, Mỹ cũng cần tiếp tục duy trì mở cửa đối với đầu tư từ Trung Quốc với một danh mục hạn chế đầu tư rất ngắn và rõ ràng đối với các khoản đầu tư từ Trung Quốc.

Thứ hai, Mỹ có khả năng sẽ ủng hộ đồng Nhân dân tệ (CNY, viết tắt theo Ngân hàng Nhà nước Việt Nam) của Trung Quốc gia nhập danh mục các đồng tiền thuộc Quyền rút vốn đặc biệt (SDR). Đây là chủ đề được quan tâm tại vòng Đối thoại này. Trước đó, Quỹ Tiền tệ quốc tế (IMF) đã đánh giá việc CNY gia nhập rổ tiền tệ SDR và trong năm nay sẽ đưa ra quyết định. Mà trong vấn đề này, Mỹ đóng vai trò quyết định. Truyền thông chính thống Trung Quốc dẫn ý kiến chuyên gia Mỹ cho rằng, việc Mỹ phản đối hoặc đưa ra quá nhiều yêu cầu đối với Trung Quốc trong việc đưa CNY trở thành đồng tiền quốc tế là không sáng suốt⁽⁷⁾. Tuy nhiên, Phó Nghiên cứu viên Viện Nghiên cứu Tài chính/Viện Khoa học xã hội Trung Quốc Trịnh Liên Thành cho rằng, SDR chỉ giới hạn sử dụng cho Nhà nước, lượng phát hành nhỏ, chịu nhiều ràng buộc, nên nó chỉ có một số hỗ trợ nhất định cho quá trình quốc tế hóa đồng CNY⁽⁸⁾.

Thứ ba, nhất trí thúc đẩy thương mại mở cửa. Hai bên Trung - Mỹ cam kết áp dụng các giải pháp tiếp tục làm sâu sắc quan hệ thương mại và đầu tư song phương, ủng hộ môi trường kinh doanh mở

cửa, công bằng và tạo cơ hội lớn hơn cho doanh nghiệp và nhân dân hai nước⁽⁹⁾. Cụ thể, Đối thoại lãnh đạo doanh nghiệp và cựu quan chức cấp cao Trung - Mỹ lần thứ 6 ở Bắc Kinh năm ngoái đã ra Tuyên bố chung kiến nghị Chính phủ hai nước triển khai thảo luận việc Trung Quốc gia nhập Hiệp định đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP) và Mỹ gia nhập Hiệp định đối tác kinh tế toàn diện khu vực (RCEP); sau khi ký BIT, cần nhanh chóng trên cơ sở BIT mở rộng triển khai "Hiệp định đầu tư và thương mại song phương Trung - Mỹ", tiến tới ký "Hiệp định thương mại tự do" Trung - Mỹ và coi đây là mục tiêu chung cuối cùng giữa hai nước⁽¹⁰⁾. Tại Hội nghị Thượng đỉnh APEC 22 năm ngoái, Trung Quốc đề xuất thúc đẩy xây dựng Khu vực Thương mại tự do châu Á - Thái Bình Dương (CA-TBD) với hàm ý bao trùm TPP và RCEP⁽¹¹⁾. Trước đó, Mỹ đã "bật đèn xanh" cho Trung Quốc tham gia đàm phán TPP và Trung Quốc phản hồi tích cực⁽¹²⁾.

Thứ tư, về quan hệ nước lớn kiểu mới và tương lai quan hệ Trung - Mỹ, Phó Thủ tướng Trung Quốc Lưu Diên Đông khẳng định: "Chủ tịch Tập Cận Bình đặc biệt chỉ ra, cùng phía Mỹ kiến tạo *quan hệ nước lớn kiểu mới*, thực hiện hai bên không xung đột, không đối kháng, tôn trọng nhau, hợp tác cùng thắng là phương hướng ưu tiên trong chính sách ngoại giao Trung Quốc"⁽¹³⁾. Phó Thủ tướng Trung Quốc Uông Dương khẳng định: "Chúng tôi nguyện cùng phía Mỹ triển khai đối thoại thẳng thắn, quy tụ nhiều hơn nhận thức chung, giải quyết nhiều hơn các vấn đề, tích lũy nhiều hơn các thành quả, biến ý

li kiến tạo *quan hệ nước lớn kiểu mới* ng bước từng bước một chuyển hóa ảnh hành động thực tế⁽¹⁴⁾; “Trung - Mỹ sống thể di con đường cũ đối kháng và ng đột giữa nước lớn mới nổi và nước n trưởng thành, cần đi con đường đúng in kiến tạo *quan hệ nước lớn kiểu mới* ung sống hòa bình”⁽¹⁵⁾. Ủy viên Quốc vụ ung Quốc Dương Khiết Trì cho rằng: “hĩa Trung Quốc nguyện cùng phía Mỹ in về phía trước, cố gắng thực hiện nhậ ức chung đạt được giữa nguyên thủ hai rốc, kiên trì phương hướng đúng đắn iến tạo *quan hệ nước lớn kiểu mới Trung Mỹ*, làm sâu sắc kết nối chiến lược, tăng rờng lòng tin chiến lược, tránh phán đoán i chiến lược, quản lý và kiểm soát ôn òa bất đồng và vấn đề nhạy cảm, nỗ lực ở rộng giao lưu trong các lĩnh vực và p tác thực chất”⁽¹⁶⁾; “Hy vọng vòng đối oại này có lợi cho tăng cường hiểu biết, ảm thiểu nghi ngờ, tránh phán đoán sai, ing cố cơ sở hợp tác song phương, thúc iy hợp tác cùng có lợi trong các lĩnh vực, an lý và kiểm soát tốt bất đồng, đảm bảo o quan hệ hai nước phát triển theo quỹ o đúng đắn kiến tạo *quan hệ nước lớn ếu mới Trung - Mỹ*”⁽¹⁷⁾.

Thứ năm, về quan hệ quân sự, hai bên ằng định lại sẽ cùng đốc sức thực hiện ận thức chung của lãnh đạo quân đội hai rốc, thúc đẩy đối thoại và giao lưu mang th ổn định và thực chất, làm sâu sắc hợp c thiết thực trong các lĩnh vực có lợi ích ung như cứu trợ nhân đạo, giữ gìn hòa nh Liên hợp quốc (LHQ), chống cướp ền, quân y v.v..., tăng cường các giải áp giảm thiểu rủi ro, nhằm tăng cường ng tin, phòng ngừa xung đột, tiếp tục

thúc đẩy sự phát triển quan hệ quân sự Trung - Mỹ. Hai bên quyết định tích cực triển khai các hoạt động tương tác lành mạnh tại CA-TBD và các khu vực khác⁽¹⁸⁾.

Thứ sáu, về vấn đề hợp tác biển, Trung Quốc cho rằng Mỹ cần tôn trọng và chiều có lợi ích trên biển của phía Trung Quốc⁽¹⁹⁾. Hai bên nhất trí thiết lập cơ chế cảnh báo sóng thần trên Biển Đông; quyết định thiết lập cơ chế đối thoại chính thức về ngư nghiệp Trung - Mỹ, thảo luận các vấn đề cùng quan tâm về khoa học và quản lý ngư nghiệp và nuôi trồng thủy sản; quyết định tăng cường hợp tác trong khuôn khổ các tổ chức quốc tế trong đó có tổ chức quản lý ngư nghiệp mang tính khu vực, khai thác và sử dụng các công cụ hiệu quả và thiết thực trong tấn công hoạt động đánh bắt cá trái phép, không báo cáo và không kiểm soát; quyết định triển khai hoạt động tuyên truyền về mức độ và ảnh hưởng của rác thải biển, chia sẻ kinh nghiệm và thực tiễn, nâng cao năng lực xử lý rác thải, giảm thiểu và phòng ngừa rác thải biển, đồng thời thiết lập cơ chế giám sát ở cấp độ quốc gia và khu vực cũng như giảm thiểu ảnh hưởng của rác thải biển⁽²⁰⁾.

Thứ bảy, Trung Quốc đã tập trung giải tỏa dư luận “chống Trung Quốc”. Theo phía Trung Quốc, Đối thoại lần này diễn ra trong bối cảnh tại Mỹ xuất hiện làn sóng dư luận “không hài hòa” đối với Trung Quốc, tuyên truyền “thuyết Trung Quốc sụp đổ”, “thuyết mối đe dọa Trung Quốc”, chủ trương ngăn chặn Trung Quốc... Trợ lý Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Trịnh Trạch Quang cho rằng, các “luận điệu” này đều sai lầm và khẳng định, Trung Quốc sẽ không sụp đổ, mà sẽ tiếp tục duy trì phồn

vinh, ổn định, phát triển, tiến bộ; Trung Quốc cũng sẽ không đe dọa ai, thách thức ai, mà sẽ kiên định đi con đường phát triển hòa bình, cùng các nước trên thế giới hướng thành quả phát triển. Cũng như nhiều phát biểu của lãnh đạo cấp cao và giới học thuật Trung Quốc, ông Trịnh Trạch Quang nói thêm, *lợi ích chung giữa Trung Quốc và Mỹ vượt xa những bất đồng, hợp tác thì cùng thắng, đấu nhau thì cùng thua*. Phía Trung Quốc tiếp tục khuyến cáo Mỹ, trò chơi có tổng bằng không, xung đột và đối kháng tuyệt đối không phải là lựa chọn đúng đắn của Mỹ trong chính sách đối với Trung Quốc. Đồng thời kêu gọi, phía Mỹ cần nhìn nhận đúng đắn và thích nghi với sự phát triển của Trung Quốc, vứt bỏ tư duy Chiến tranh lạnh, chân thành hoan nghênh sự phát triển lớn mạnh và thành công của Trung Quốc, tìm được cơ hội hợp tác trong sự phát triển của Trung Quốc, chứ không nên gài bẫy hy vọng vào ngăn chặn, kiềm chế Trung Quốc. Và trong vấn đề căn bản này không thể có bất kỳ phán đoán, tính toán sai lầm về chiến lược⁽²¹⁾.

3. Bình luận và dự báo

Theo nhận định chung của phía Trung Quốc, vòng Đối thoại và Tham vấn Trung - Mỹ này thành công. Sau 6 năm phát triển, cơ chế Đối thoại Chiến lược và Kinh tế Trung - Mỹ đã trở thành khuôn khổ đối thoại nước lớn phong phú nhất và toàn diện nhất trên thế giới. Qua tiếp cận chủ yếu tài liệu và đánh giá của phía Trung Quốc, về tổng thể, các vòng Đối thoại và Tham vấn Trung - Mỹ gần đây kết quả đạt được nhiều hơn các điểm tồn tại, nhận thức

chung nhiều hơn bất đồng. Trung Quốc và Mỹ đã đạt được nhận thức chung rộng rãi và thành quả quan trọng về nhiều vấn đề chiến lược, lâu dài và toàn cục. Hai bên coi Đối thoại chiến lược và Tham vấn nhân văn là cơ chế quan trọng cần tiếp tục duy trì, phát triển trong việc tăng cường sự hiểu biết, lòng tin chiến lược, tích lũy điểm đồng, hóa giải bất đồng, phòng ngừa nguy cơ, tháo gỡ bế tắc, xúc tiến và tăng cường kết nối - hợp tác - thỏa hiệp Trung - Mỹ. Trong bài đăng trên nhật báo *The Wall Street Journal*/Mỹ trước thềm Đối thoại và Tham vấn lần này, Phó Thủ tướng Trung Quốc Ôn Kinh Dương khẳng định: "Vai trò của cơ chế đối thoại chỉ có thể tăng cường, không thể làm giảm sút"⁽²²⁾.

Điểm khác so với vòng đối thoại trước

Số lượng lĩnh vực, hạng mục và điều khoản cam kết đạt được tại Đối thoại và Tham vấn Trung - Mỹ lần này tăng lên so với vòng trước: 127 điều/9 lĩnh vực Đối thoại chiến lược so với 116 điều/8 lĩnh vực của vòng 6, bổ sung lĩnh vực *Hợp tác kinh tế* với 12 điều; 119 điều/7 lĩnh vực Tham vấn cấp cao giao lưu nhân văn so với 104 điều/6 lĩnh vực của vòng 6, bổ sung lĩnh vực *Y tế* với 11 điều... Đối thoại và Tham vấn Trung - Mỹ năm nay nổi bật một số điểm khác biệt:

Thứ nhất, tại Đối thoại và Tham vấn năm ngoái có sự xuất hiện và bài diễn văn quan trọng của Chủ tịch nước Trung Quốc Tập Cận Bình về xây dựng quan hệ nước lớn kiểu mới Trung - Mỹ⁽²³⁾. Còn năm nay điểm nhấn là bài diễn văn khai mạc của Phó Tổng thống Mỹ Joseph Biden; các bài viết quan trọng đăng trên các cơ quan

ruyền thông nổi tiếng của Mỹ và các bài liên văn khai mạc của Đặc phái viên của Tổng Tập Cận Bình là Phó Thủ tướng Lưu Diên Đông, Phó Thủ tướng Ôn Dung Dương và Ủy viên Quốc vụ Dương Khiết Trì.

Thứ hai, nhiệm vụ trọng tâm của Đối thoại lần này là làm tốt việc chuẩn bị và đặt nền móng cho chuyến thăm Mỹ cuối tháng 9 năm nay Chủ tịch nước Trung Quốc Tập Cận Bình. Thông qua Đối thoại, hai bên cố gắng hình thành một loạt nhận thức chung trong hợp tác ở các lĩnh vực quan trọng, tạo tiền đề và không khí tích cực cho thành công của hội kiến nguyên thủ hai nước. Phó Thủ tướng Trung Quốc Ôn Dung Dương khẳng định: “Đối thoại Chiến lược và Kinh tế Trung - Mỹ lần thứ 7 sắp diễn ra gánh trọng trách tạo tiền đề vững chắc cho chuyến thăm cấp nhà nước tới Mỹ tháng 9 của Chủ tịch Tập Cận Bình”⁽²⁴⁾.

Thứ ba, Mỹ đang bước vào thời điểm bầu cử Tổng thống, vòng Đối thoại này cần đóng góp vào quá trình bình ổn quan hệ Trung - Mỹ trong giai đoạn chuyển giao quyền lực lãnh đạo ở Mỹ. Vấn đề quan hệ Trung - Mỹ không thể không trở thành một chủ đề trong bầu cử Tổng thống Mỹ. Xu hướng quan hệ Trung - Mỹ không thể không bị tác động bởi quá trình chuyển giao quyền lực chính trị ở Mỹ.

Thứ tư, vòng Đối thoại lần này đã thảo luận thêm một số chủ đề mới và đạt tiến triển trên một số chủ đề cũ. Chẳng hạn, trong khuôn khổ Đối thoại chiến lược, hai bên đã tổ chức phiên thảo luận đặc biệt với chủ đề “Bảo vệ hải dương”, cam kết hỗ trợ bảo vệ môi trường sinh thái và phòng chống giám nhẹ thiên tai biển, sáng tạo đối mới khoa học biển... Hai bên cũng cam

kết tăng cường hợp tác về biến đổi khí hậu trên 5 lĩnh vực mới: khí địa phẩn; năng lượng hạt nhân; năng lượng sạch; thu thập, tận dụng và đóng băng các-bon; thương mại xanh.

Những thỏa thuận đạt được

Thỏa thuận lớn nhất mà Trung - Mỹ đạt được tại Đối thoại lần này là về hợp tác kinh tế. Nhận thức chung đáng chú ý nhất là việc Trung - Mỹ nhất trí kiến tạo một mô hình quan hệ song phương kiểu mới. Trung Quốc đề xướng “quan hệ nước lớn kiểu mới Trung - Mỹ”, Mỹ muốn kiến tạo “một mối quan hệ quyền lực vĩ đại mới” với Trung Quốc trong thế kỷ 21⁽²⁵⁾. Hai bên cũng đạt được nhiều thỏa thuận trong lĩnh vực nhân văn, quốc phòng, an ninh... Điểm lưu ý là vị thế cường quốc thế giới của Trung Quốc ngày càng được khẳng định, Mỹ ngày càng thừa nhận vai trò cường quốc ngang bằng duy nhất trên thế giới hiện nay với Mỹ của Trung Quốc.

Những điểm chưa nhất trí

Bất đồng, mâu thuẫn trong quan hệ giữa Trung Quốc và Mỹ, hai siêu cường đại diện cho hai nền văn minh phương Đông và phương Tây cổ nhiên nhiều và không tránh khỏi. Vấn đề càng trở nên khó đoán định khi các nước khác, nhất là các nước nhỏ khó hoặc không thể nắm bắt được các thỏa thuận ngầm Trung - Mỹ. Thêm vào đó, trong mối quan hệ cường quốc rất phức tạp Trung - Mỹ, thỏa thuận và mâu thuẫn luôn đan xen, có thể chuyển hóa rất nhanh chóng. Trong phạm vi của mình, tác giả xin ghi nhận và khẳng định lại một số *mâu thuẫn chiến lược* được cho là nổi cộm nhất hiện nay trong quan hệ Trung - Mỹ mà hai

bên chưa đạt được nhất trí qua vòng Đối thoại và Tham vấn này.

Thứ nhất, như mọi quan hệ quốc gia dân tộc, đặc biệt quan hệ nước lớn, mâu thuẫn cơ bản nhất giữa Trung Quốc và Mỹ là mâu thuẫn *quyền lực* và *lợi ích*, thể hiện trong mọi lĩnh vực, bao trùm nhiều địa bàn. Trong quan hệ Trung - Mỹ, có thể nói, nước nào trong nhu cầu tự thân cũng muốn mạnh hơn, áp đặt được đối phương; nước nào cũng có cái gọi là "lợi ích cốt lõi", "lợi ích căn bản" và coi đây là vùng bất khả xâm phạm hay thỏa hiệp, nước nào cũng muốn thu được nhiều lợi ích hơn và mất ít lợi ích hơn đối phương. Lời giải dễ được chấp nhận cho vấn đề này là *thỏa hiệp*, thậm chí *bước phải thỏa hiệp*. Và thỏa hiệp thường làm hai bên hài lòng nhất và cũng đã có tiền lệ trong lịch sử quan hệ Trung - Mỹ là hy sinh lợi ích nước khác, nhất là các nước nhỏ liên quan.

Thứ hai, thiếu hụt lòng tin chiến lược. Học giả Brantly Womack thuộc Đại học Virginia/Mỹ trong thuyết giảng tại Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn/Đại học Quốc gia Hà Nội ngày 16/12/2014 cho biết, giới quan chức và học giả Mỹ hiện phổ biến cho rằng, quan hệ với Trung Quốc tiềm ẩn nguy cơ, Mỹ vẫn nghi ngờ và không tin tưởng lắm vào một mối quan hệ tốt đẹp với Trung Quốc. Nhận thức được thực tế này, trong các phát biểu liên quan quan hệ Trung - Mỹ, ông Tập Cận Bình luôn nhấn mạnh việc củng cố lòng tin chiến lược giữa hai nước, coi đây là một trong những tiền đề, phương hướng quan trọng phát triển quan hệ Trung - Mỹ. Sự thiếu hụt lòng tin chiến lược giữa Trung Quốc và Mỹ biểu hiện rõ ràng, sâu sắc

nhất trong lĩnh vực quốc phòng và cũng khó cải thiện nhất.

Thứ ba, mâu thuẫn trong lĩnh vực quốc phòng - an ninh. Phía Trung Quốc cho rằng, Mỹ ngày càng lo ngại và gia tăng can dự vào vấn đề hiện đại hóa quân sự của Trung Quốc. Các lo ngại này được Mỹ tuyên bố rõ trong "Báo cáo sức mạnh quân sự Trung Quốc" do Bộ Quốc phòng Mỹ công bố những năm gần đây. Ngược lại, Trung Quốc cũng không hài lòng và lo ngại trước việc Mỹ gia tăng hiện diện quân sự tại CA-TBD, cho rằng động thái này nhằm ngăn chặn Trung Quốc. Ngoài ra, Giáo sư Tôn Triết, Chủ nhiệm Trung tâm Nghiên cứu quan hệ Trung - Mỹ/Đại học Thanh Hoa/Trung Quốc cho rằng, Trung Quốc và Mỹ khó trở thành đối tác trong lĩnh vực an ninh chiến lược, hai bên thẳng thắn trình bày quan điểm về các vấn đề quan trọng nhưng không thuyết phục được nhau về ý đồ chiến lược và không thay đổi được quan điểm nhận thức của phía bên kia.

Thứ tư, vấn đề đảo Điếu Ngư/Senkaku. Phía Trung Quốc cho rằng, Trung Quốc và Mỹ có nguy cơ bị Nhật Bản lôi kéo vào tranh chấp chủ quyền giữa Trung Quốc và Nhật Bản đối với quần đảo Điếu Ngư/Senkaku. Phía Trung Quốc rất không hài lòng trước việc Mỹ bảo đảm an ninh cho Nhật Bản.

Thứ năm, vấn đề an ninh mạng. Phía Trung Quốc cho rằng, Mỹ đang gây an ninh mạng với vấn đề kinh tế - thương mại, an ninh mạng đã trở thành tiêu điểm mới trong sự giao thoa trong lĩnh vực kinh tế - thương mại giữa Trung Quốc và Mỹ. Quan điểm của phía Trung Quốc về vấn đề an ninh mạng trong quan hệ Trung - Mỹ được

3) trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị nói trong cuộc họp báo kết thúc kỳ họp lần thứ 3 Quốc hội Trung Quốc khóa 12: “Trung - Mỹ đều là nước lớn về lĩnh vực mạng, có lợi ích chung trong vấn đề duy trì an ninh mạng. Chúng tôi hy vọng thông gian mạng trở thành cương vực hợp tác mới giữa hai nước, chứ không phải là nguyên nhân mới của những va chạm”⁽²⁶⁾.

Thứ sáu, khác biệt căn bản giữa Trung Quốc và Mỹ đối với một số vấn đề cụ thể khác như việc vấn đề Mỹ bán vũ khí - rang bị cho Đài Loan, Biển Đông, chống khủng bố, nhân quyền, tỷ giá CNY, thù tục và rào cản thương mại... Về vấn đề Biển Đông, “*Sách xanh về Mỹ: Báo cáo nghiên cứu Mỹ/Viện Khoa học xã hội Trung Quốc cho rằng, việc Mỹ mưu toan nhúng tay vào vấn đề Biển Đông và kiềm chế Trung Quốc bằng vấn đề Biển Đông cũng ngày càng rõ nét. Sau khi Mỹ đề xuất chiến lược tái cân bằng châu Á, sự can thiệp của Mỹ đối với vấn đề Biển Đông có xu thế gia tăng. Điều này làm cho vấn đề Biển Đông trở thành một cán cân quan trọng có thể tác động nghiêm trọng đối với quan hệ Trung - Mỹ và tình hình quốc tế*”⁽²⁷⁾.

Phía Trung Quốc coi những mâu thuẫn trên là những *mâu thuẫn mang tính kết cấu*, khó có thể đạt được nhận thức chung Trung - Mỹ, bề ngoài tĩnh lặng nhưng bên trong cuộn sóng, bất cứ lúc nào cũng có thể bùng phát thành tranh cãi, thậm chí xung đột, đòi hỏi hai bên luôn cảnh giác, không ngừng mất kiểm soát.

Một số vấn đề được báo chí - truyền thông đẩy lên cao trước Đối thoại như vấn đề Trung Quốc gia tăng hiện diện, kiểm

soát thực tế trên Biển Đông và an ninh mạng không được đề cập trong kết quả chính thức vì *chưa phải là những ưu tiên cao nhất hiện nay trong chiến lược của Mỹ và Trung Quốc*. Bên cạnh đó, không loại trừ khả năng đã có thỏa hiệp ở mức độ nào đó, chẳng hạn như hai bên tạm gác lại các vấn đề này, không đề nóng lên trước chuyến thăm Mỹ tháng 9 của ông Tập Cận Bình, nhằm tạo bầu không khí và dư luận thuận lợi cho chuyến thăm.

Xu hướng quan hệ Trung - Mỹ thời gian tới

Gác lại ngôn ngữ ngoại giao và truyền thông, quan hệ Trung - Mỹ thực chất đã tiến những bước dài trong sự mâu thuẫn của nó. Chủ tịch nước Trung Quốc Tập Cận Bình tại Đối thoại vòng 6 cho rằng, quan hệ Trung - Mỹ 35 năm qua từ khi Trung Quốc và Mỹ thiết lập quan hệ ngoại giao tuy có thăng trầm, song về tổng thể là tiến lên phía trước và đã đạt bước phát triển mang tính lịch sử⁽²⁸⁾. “*Sách xanh tình hình quốc tế và ngoại giao Trung Quốc năm 2013*” của Viện Nghiên cứu vấn đề quốc tế Trung Quốc/Bộ Ngoại giao Trung Quốc đánh giá, quan hệ Trung - Mỹ đang tiến lên trong khó khăn và nghi ngờ⁽²⁹⁾. Ủy viên Quốc vụ Trung Quốc Dương Khiết Trì trong bài đăng ngày 22/6 trên tạp chí *Foreign Policy*/Mỹ cho rằng: “Trải qua quá trình phát triển 36 năm từ ngày thiết lập quan hệ ngoại giao, sự giao thoa lợi ích Trung - Mỹ ngày càng sâu sắc, ý nghĩa chiến lược và ảnh hưởng toàn cầu của quan hệ Trung - Mỹ ngày càng nâng lên. Trong tình hình mới, lĩnh vực hai nước Trung - Mỹ nên hợp tác và có thể hợp tác không giảm đi, mà còn tăng mạnh”⁽³⁰⁾. Thậm

Trung Quốc tháng 3/2015, cựu Ngoại trưởng Mỹ Henry Kissinger nói: “Vấn đề chúng ta phải làm hiện nay là làm thế nào nắm bắt cơ hội chung, việc chúng ta cần làm 40 năm trước là quản lý và giải quyết tốt các nguy cơ trước mắt, còn việc chúng ta cần làm hiện nay là làm thế nào gây ảnh hưởng tới toàn bộ hệ thống quốc tế, tránh để các nguy cơ xuất hiện ở các khu vực khác nhau và các xung đột leo thang tới mức không thể kiểm soát”⁽³¹⁾.

Qua nghiên cứu quan hệ Trung - Mỹ thời gian qua, kết quả các vòng Đối thoại Chiến lược và Kinh tế Trung - Mỹ và Tham vấn cấp cao giao lưu nhân văn Trung - Mỹ gần đây, xin đưa ra một số nhận định về xu hướng quan hệ Trung - Mỹ thời gian tới như sau:

Một là, hợp tác và thỏa hiệp chiếm vị trí chủ đạo, là dòng chính trong quan hệ Trung - Mỹ trong vài thập kỷ tới. Thực tế cho thấy, ông Tập Cận Bình đặt ưu tiên thực chất lớn nhất cho ngoại giao nước lớn và coi Mỹ là trụ cột trong chính sách ngoại giao nước lớn của Trung Quốc. Quan hệ Trung - Mỹ trong gần 40 năm qua có thể nói được đặt nền móng bởi các thỏa thuận ngầm liên quan tới lợi ích của các nước khác và xu hướng này vẫn chiếm vị trí chủ đạo trong quan hệ Trung - Mỹ trong những thập kỷ tới đây. Hợp tác quân sự sẽ là một trong những điểm sáng đáng chú ý trong quan hệ Trung - Mỹ thời gian tới.

Hai là, Trung Quốc và Mỹ sẽ có nhiều nỗ lực mang tính xây dựng và giành một số thành quả quan trọng trong kiến tạo mô hình quan hệ nước lớn kiểu mới, trong đó đáng chú ý là việc hai nước đang thăm dò mô hình “quan hệ quân sự nước lớn kiểu

mới”. Ở mức độ nào đó, Trung Quốc và Mỹ đã đạt được nhận thức chung về xây dựng quan hệ nước lớn kiểu mới Trung - Mỹ và đây là một điểm sáng được phía Trung Quốc, đặc biệt là cá nhân Chủ tịch nước Trung Quốc Tập Cận Bình, coi trọng nhất. Do nhu cầu phát triển của Trung Quốc và nghiên cứu lịch sử quan hệ quốc tế, nhất là sự đối đầu giữa các cường quốc trong quá khứ, Trung Quốc chủ động đề xướng mô hình quan hệ nước lớn kiểu mới Trung - Mỹ nhằm tránh đối đầu giữa nước lớn đang nổi với nước lớn đã trưởng thành. Giới nghiên cứu chiến lược Trung Quốc gần đây kiến nghị Chính phủ Trung Quốc thúc đẩy hình thành các tam giác quan hệ nước lớn lấy trục Trung - Mỹ làm trụ cột nhằm mở rộng phạm vi tương tác giữa Trung Quốc với Mỹ và các nước láng giềng, giảm bớt sự thiếu hụt lòng tin chiến lược giữa Trung Quốc và Mỹ, xóa bỏ hàng rào giữa các nước lớn của châu Á, định hình lại trạng thái cân bằng và cùng quản lý các vấn đề an ninh ở CA-TBD...

Ba là, dù có những bất đồng, song sẽ không có xung đột vũ trang và chiến tranh Trung - Mỹ trong vòng 30 năm nữa. Trung Quốc đang cần môi trường hoà bình, ổn định và tập trung mọi nỗ lực cho phát triển theo kịp và vượt Mỹ. Nhân tố Mỹ đóng vai trò then chốt trong quá trình phát triển thành cường quốc thế giới, thực hiện “Trung Quốc mộng” phục hưng dân tộc Trung Hoa. Trung Quốc đang tận dụng “thời kỳ cơ hội chiến lược” để thực hiện mục tiêu “2 cái 100 năm”: Đến năm 2020, tròn 100 thành lập Đảng Cộng sản Trung Quốc, xây dựng toàn diện xã hội khá giả; đến năm 2049, tròn 100 thành lập nước

CHND Trung Hoa, trở thành nước XHCN hiện đại hóa, giàu mạnh, dân chủ, văn minh, hài hòa.

Bốn là, Trung Quốc và Mỹ sẽ đi đến những thỏa hiệp lớn trong các vấn đề CA-TBD, kiến tạo trật tự tương lai của khu vực CA-TBD. Trước hết, Trung Quốc và Mỹ sẽ đẩy mạnh hợp tác, thỏa hiệp các lợi ích; chia sẻ trách nhiệm trong các vấn đề toàn cầu. Trung Quốc đang tìm kiếm hoặc sự ủng hộ, hoặc không can thiệp của Mỹ vào các vấn đề nội bộ của Trung Quốc, trong đó chống tham nhũng, chia rẽ nội bộ và ly khai đang là những vấn đề nổi cộm. Đồng thời, Trung Quốc và Mỹ có thể sẽ đi tới thỏa thuận ngầm trong vấn đề Đài Loan, Biển Đông, thậm chí là cả biển Hoa Đông... theo hướng có lợi cho Trung Quốc. Ngược lại, Trung Quốc có thể sẽ từng bước đề Bắc Triều Tiên thống nhất với Hàn Quốc theo một kịch bản do Mỹ và Trung Quốc đạo diễn, để Mỹ can thiệp sâu hơn vào Đông Dương và ASEAN, hỗ trợ - chia sẻ với Mỹ trong vấn đề Trung Đông (vấn đề Syria, hòa bình Pakistan - Israel, hạt nhân Iran, kiến tạo lại Iraq, chống khủng bố, Nhà nước Hồi giáo tự xưng IS, an ninh năng lượng, chống phổ biến vũ khí hủy diệt hàng loạt, chống cướp biển...), Myanmar... Trong vấn đề tranh chấp lãnh thổ ở CA-TBD, Trung Quốc kêu gọi Mỹ từ bỏ nguyên tắc ưu tiên tuyệt đối cho các đồng minh, mà nên đóng vai trò hòa giải với lập trường "trung lập". Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị từng khẳng định, *quan hệ nước lớn kiểu mới Trung - Mỹ cần bắt đầu từ CA-TBD*⁽³²⁾.

Năm là, bên cạnh xu hướng chủ đạo hợp tác và thỏa hiệp, Mỹ sẽ luôn tìm cách giới

hạn ảnh hưởng của Trung Quốc; Trung Quốc không ngừng nỗ lực định vị vai trò cường quốc cân bằng với Mỹ, phá thế trận kiểm chế của Mỹ. Đáng chú ý là Mỹ có thể sẽ tìm cách hỗ trợ lực lượng ly khai ở khu tự trị Tân Cương, Tây Tạng..., phong trào dân chủ ở Hồng Kông...; tiếp tục lôi kéo Ấn Độ, lợi dụng Nhật Bản và một số nước ASEAN trong mục tiêu giới hạn ảnh hưởng của Trung Quốc. Đáp lại, Trung Quốc có thể sẽ thăm dò khả năng nâng cấp quan hệ quân sự với Nga và một số nước Trung Á, Nam Á trên cơ sở Tổ chức Hợp tác Thượng Hải (SCO). Giới nghiên cứu chiến lược Trung Quốc đã kiến nghị Chính phủ Trung Quốc sử dụng Nga làm "lá chắn" trong quan hệ với Mỹ và phương Tây cũng như trong giải quyết các vấn đề khu vực và toàn cầu; phối hợp chặt chẽ với Nga và nhiều nước lớn mới nổi khác sửa lại các "luật chơi" trong LHQ và các tổ chức, định chế quốc tế khác; đưa Nga thành đối tác chủ yếu trong chiến lược "Một vành đai, một con đường".

Sáu là, Trung Quốc sẽ nổi lên với vai trò người kiến tạo, người thúc đẩy, người điều giải có hệ tư tưởng, lý luận và quan điểm giá trị riêng. Lý luận ngoại giao của Trung Quốc thời gian qua được sáng tạo và phát triển với nhiều khái niệm: "Cộng đồng vận mệnh"; "giấc mơ Trung Quốc"; "quan hệ nước lớn kiểu mới" Trung - Mỹ; "quan niệm đạo nghĩa và lợi ích" đúng đắn; quan niệm ngoại giao xung quanh "thân, thành, huệ, dung"; quan niệm "ngoại giao nước lớn đặc sắc Trung Quốc"; quan hệ Trung Quốc - châu Phi trong tình hình mới "chân, thực, thân, thành"⁽³³⁾.

Giới nghiên cứu chiến lược Trung Quốc đã kiến nghị Chính phủ Trung Quốc, trong

xây dựng lại trật tự thế giới, Trung Quốc cần nắm lấy các cơ hội, chủ động tham gia xây dựng các quy định quốc tế và hình thành trật tự quốc tế; trong xây dựng lại trật tự kinh tế toàn cầu, để đạt lợi ích lớn nhất, Trung Quốc một mặt vẫn tự nhận mình nằm trong số các nước đang phát triển, chủ động đề xuất sáng kiến thành lập các thể chế mới, sân chơi mới nhằm tập hợp lực lượng gia tăng sức ép với các nước phát triển, mặt khác sẵn sàng thỏa hiệp với các nước phát triển, đứng đầu là Mỹ trong thiết lập các quy định mới của trật tự kinh tế toàn cầu mới; học hỏi Mỹ vai trò lãnh đạo thế giới sau các cuộc Chiến tranh thế giới thông qua thiết lập Ngân hàng Thế giới (WB), IMF, LHQ... và các quy tắc, luật lệ quốc tế.

CHÚ THÍCH:

(1) Ưông Dương, *Con đường đối tác kinh tế Trung - Mỹ càng đi càng rộng mở* (中美经济伙伴之路越走越宽广), trang web Bộ Thương mại Trung Quốc, 17/12/2014, <http://www.mofcom.gov.cn/article/ae/ai/201412/20141200840915.shtml>

(2) Tân Hoa Xã ngày 10/7/2014: http://news.xinhuanet.com/world/2014-07/10/c_1111559653.htm

(3) thêm: Tân Hoa Xã, *Tập Cận Bình lần đầu tiên khái quát hệ thống "trạng thái bình thường mới"*, 10/11/2014 http://news.xinhuanet.com/politics/2014-11/10/c_127195118.htm

(4) Xem chi tiết 127 điều khoản Đối thoại chiến lược Trung - Mỹ vòng 7, Mạng Hoàn Cầu, 7/7/2015, <http://china.huanqiu.com/News/mofcom/2015-07/6929827.html>

(5) Tân Hoa Xã: *Tóm tắt thành quả Đối thoại kinh tế* (第七轮中美战略与经济对话框架下经济

对话成果摘要), 2/7/2015, http://news.xinhuanet.com/world/2015-07/02/c_127974391.htm; *Thuyết minh thành quả Đối thoại kinh tế* (第七轮中美战略与经济对话框架下经济对话联合成果情况说明), 2/7/2015, http://news.xinhuanet.com/2015-07/02/c_1115787969.htm

(6) Xem chi tiết 119 điều khoản Tham vấn cấp cao giao lưu nhân văn Trung - Mỹ lần thứ 6, Tân Hoa Xã, 26/5/2015, http://news.xinhuanet.com/world/2015-06/25/c_1115722660.htm

(7) Nhân dân Nhật báo: *Trong các chủ đề "cũ" có cái nhìn nào "mới"* ("老"话题中有哪些"新"看点), 24/6/2015, <http://world.huanqiu.com/hot/2015/06/6754417.html>

(8) Nhân dân Nhật báo: *Trong các chủ đề "cũ" có cái nhìn nào "mới"*, tài liệu đã dẫn

(9) Tân Hoa Xã: *Tóm tắt thành quả Đối thoại kinh tế*, tài liệu đã dẫn

(10) Nhân dân Nhật báo: *Đối thoại lãnh đạo doanh nghiệp và cựu quan chức cấp cao Trung - Mỹ lần thứ 6 ra Tuyên bố chung* (第六轮中美工商领袖和前高官对话发表联合声明), 24/7/2014, <http://world.people.com.cn/n/2014/0724/c1002-25333285.html>

(11) Xem thêm: Đài Phát thanh quốc tế Trung Quốc, 7/11/2014, <http://vietnamese.cri.cn/481/2014/11/07/1s204616.htm>; 13/11/2014, <http://vietnamese.cri.cn/481/2014/11/13/1s204882.htm>

(12) *Về phía Mỹ*, ngày 20/3/2013 quyền Đại diện Thương mại Mỹ Demetrios Marantis tuyên bố Mỹ vẫn đề nghị khả năng Trung Quốc tham gia TPP tháng 5/2013 Thủ trưởng Thương mại Mỹ Francisco J.Sanchez khẳng định Mỹ hoan nghênh Trung Quốc tham gia TPP. *Về phía Trung Quốc*, ngày 30/5/2013, Người phát ngôn Bộ Thương mại Trung Quốc Thẩm Đan Dương nói, Trung Quốc phân tích những thuận lợi, bất lợi và triển vọng tham gia TPP; ngày 31/5/2013, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hồng Lỗi khẳng định Trung Quốc cởi mở với tất cả các sáng kiến hợp tác có lợi cho nhất thể hoá kinh tế khu vực và sự thịnh

ưng chung tại CA-TBD, trong đó có TPP và EP.

(13) Xem thêm: Tân Hoa Xã, 24/6/2015, http://news.xinhuanet.com/world/2015-06/24/c_1115701606.htm

(14) Ông Dương: *Đối thoại Trung - Mỹ vì sao an trọng?* (汪洋: 中美对话为什么重要?), Tân Hoa Xã, 23/6/2015, http://news.xinhuanet.com/world/2015-06/23/c_127940781.htm

(15) Tân Hoa Xã, 24/6/2015, tài liệu đã dẫn

(16) Dương Khiết Trì: *Hợp tác Trung - Mỹ phù hợp lợi ích hai nước và thế giới* (中美合作符合两国和世界利益), Tân Hoa Xã, 23/6/2015, http://news.xinhuanet.com/world/2015-06/23/c_1115694718.htm

(17) Tân Hoa Xã, 24/6/2015, tài liệu đã dẫn

(18) 127 điều khoản Đối thoại chiến lược Trung Mỹ vòng 7, tài liệu đã dẫn

(19) Xem thêm: Mạng Sina, 25/6/2015, <http://finance.sina.com.cn/world/20150625/14522517320.shtml>

(20) 127 điều khoản Đối thoại chiến lược Trung Mỹ vòng 7, tài liệu đã dẫn

(21) Nhân dân Nhật báo: *Trong các chủ đề "cũ" cái nhìn nào "mới"*, tài liệu đã dẫn

(22) Ông Dương: *Đối thoại Trung - Mỹ vì sao an trọng?*, tài liệu đã dẫn

(23) Tập Cận Bình: *Nỗ lực kiến tạo quan hệ lớn kiểu mới Trung - Mỹ* (努力构建中美新型大国关系), Tân Hoa Xã, 9/7/2014, http://news.xinhuanet.com/2014-07/09/c_1111530987.htm

(24) Tân Hoa Xã, 24/6/2015, tài liệu đã dẫn

(25) Joseph Nye - cha đẻ thuyết "Quyền lực mềm", trong bài *A New Great Power Relationship?* (tột mối quan hệ quyền lực vĩ đại mới, China - S Focus, 26/2/2013) cho rằng, sự gia tăng sức ảnh hưởng và quân sự của Trung Quốc, quốc gia đang dẫn đầu thế giới, sẽ là một trong hai hoặc ba vấn đề quan trọng nhất đối với sự ổn định trên thế giới trong thế kỷ này, và một số nghĩ rằng xung đột giữa Mỹ và Trung Quốc là không thể tránh khỏi. Nhưng đó là một sai lầm. Thay vào đó, chúng ta nên hỏi làm thế nào Trung Quốc và Mỹ có thể tạo ra "một mối quan hệ

quyền lực vĩ đại mới"... Đến nay, Mỹ đã chấp nhận sự gia tăng quyền lực của Trung Quốc và hoan nghênh sự tham gia của Trung Quốc như là một nước lớn có trách nhiệm trong hệ thống quốc tế.

Henry Kissinger - cựu Cố vấn An ninh quốc gia, cựu Ngoại trưởng Mỹ, người trực tiếp tham gia hoạch định và thực thi chính sách của Mỹ đối với Trung Quốc trong suốt nửa thế kỷ qua, trong cuốn *"Bàn về Trung Quốc"* (NXB Công an nhân dân, 2015), cho rằng, quan hệ Trung - Mỹ không nhất thiết phải và không nên trở thành một trò chơi triệt hạ lẫn nhau. Và trong cuốn *"World Order"* (Trật tự thế giới, NXB Penguin Press/Mỹ, 2014), Kissinger đặt câu hỏi: Liệu chúng ta có thể tạo được khoảng trống giữa chúng ta và Trung Quốc... với sự hiện diện của quân đội từ xa mà chúng ta có thể cạnh tranh bằng một số luật chơi được xác định rõ.

(26) Xem tại: <http://lianghui.people.com.cn/015npc/n/2015/0308/c394292-26656225.html>

(27) Viện Nghiên cứu Mỹ/Viện Khoa học xã hội Trung Quốc: *Sách xanh về Mỹ: Báo cáo nghiên cứu Mỹ năm 2015 - Những thách thức mới đối với chiến lược tái cân bằng của Mỹ* (美国蓝皮书: 美国问题研究报告 (2015) - 美国亚太再平衡战略新挑战), NXB Văn hiến Khoa học xã hội, Bắc Kinh, 2015.

(28) Tập Cận Bình: *Nỗ lực kiến tạo quan hệ lớn kiểu mới Trung - Mỹ*, tài liệu đã dẫn

(29) Viện Nghiên cứu vấn đề quốc tế Trung Quốc: *Sách xanh tình hình quốc tế và ngoại giao Trung Quốc (2013)* (国际形势和中国外交蓝皮书 (2013)), NXB Tri thức thế giới, Bắc Kinh, 2014

(30) Dương Khiết Trì: *Hợp tác Trung - Mỹ phù hợp lợi ích hai nước và thế giới*, tài liệu đã dẫn

(31) Mạng Phương Hoàng, 21/3/2015, http://news.ifeng.com/a/20150321/43389643_0_s.html

(32) Xem tại: <http://lianghui.people.com.cn/2015npc/n/2015/0308/c394292-26656215.html>

(33) Viện Nghiên cứu vấn đề quốc tế Trung Quốc: *Sách xanh tình hình quốc tế và ngoại giao Trung Quốc 2014* (国际形势和中国外交蓝皮书 (2014)), NXB Tri thức thế giới, Bắc Kinh, 2015.